

Posudek vedoucího diplomové práce Karolíny Karasové „Občanská neposlušnost v demokraciích a nedemokratických státech“

1. *Karolína Karasová* si sice téma diplomové práce vybrala ze seznamu vypsaného katedrou, k jeho zpracování však přistoupila značně samostatně, ba kreativně. Konzultován jsem byl v samém počátku procesu přípravy, opatřil jsem část relevantní literatury a konečně jsem připomínkoval pracovní verzi diplomové práce, v jejíž finální podobě na mé náměty a připomínky diplomantka vstřícně reagovala.

2. Občanská neposlušnost je zajímavým konceptem, v němž se prolínají prvky poslušnosti vůči řádu, spleťtého vztahu práva a spravedlnosti, individuální odpovědnosti, role svědomí a internalizovaných hodnot, také však poměru (represe, tolerance, autokorekce) daného politického řádu ke konformitě a „ušlechtilé motivované“ deviaci vůči pravidlům. Proto má cenu odlišovat občanskou neposlušnost v (responsivních, vnímavých) demokraciích a v nedemokraciích. V posledně uvedených musí být pojednávána se zřetelem k právu na odpor.

V české literatuře není občanské neposlušnosti věnována pozornost natolik soustředěná, aby mohla být sepsána čistě kompilační kvalifikační práce (najdeme spíše nečetné texty typu knižních kapitol, časopiseckých či sborníkových článků). Diplomantka proto musela sáhnout po literatuře zahraniční a hlavně přijít s vlastními nápady, postřehy a stanovisky. V seznamu literatury tak najdeme nadprůměrný počet anglicky psaných titulů, šťastně využívaných a korektně citovaných.

3. Diplomová práce splňuje podmínku rozsahu, je čtivá a srozumitelná, ani v pracovní verzi nebyla zatížena přílišným množstvím formálních nedostatků, jež nyní zmizely docela, citace jsou v adekvátním počtu a poctivé.

4. Systematiku práce považuji za promyšlenou a funkční. Po zrodu samotného pojmu vázaného na aktivitu jistě starší následuje představení různých pojetí občanské neposlušnosti (*Rawls, Dworkin, Arendtová*). Paradoxem může být, že ne vždy by v jejich perspektivě otec konceptu *H. D. Thoreau* obstál jako „občansky neposlušný“. Dosti samostatně autorka postupuje při vymezení znaků občanské neposlušnosti. Zvláště se zabývá rolí občanské neposlušnosti v demokracii (zrcadlo vybízející k nápravě) a (velmi stručně) také v nedemokratických systémech. Samostatnou pozornost věnuje efektivitě (úspěšnosti –

zvláště nenásilné akce) a připojuje případovou studii. Tu by možná bylo účelné zřetelněji konfrontovat se znaky občanské neposlušnosti, abychom si ujasnili rozdíly oproti běžnému dovolenému výkonu práva: tady zřejmě došlo k dílčímu porušení zákona o právu shromažďovacím, soud tomu však tváří v tvář jednak ústavní úpravě, jednak účelu shromáždění nepřikládal valnou váhu; za nezákonný označil naopak postup policie. Povedený je závěr, který se neomezuje na připomenutí obsahu jednotlivých kapitol. Mj. v něm varuje před přílišným oslabováním důrazu na právo ve prospěch uvážení adresátů práva, byť to exponuje jako posun ve prospěch svrchovanosti lidu, o čemž nejsem úplně přesvědčen – v demokraciích svrchovaností lidu obhájíme právě poslušnost vůči zákonům.

5. Po mém soudu diplomantka náležitě doložila svou schopnost pracovat s literaturou, včetně cizojazyčné, samostatně přemýšlet a své úvahy prakticky demonstrovat. Zvolila si téma zpracované spíše málo a sepsala o něm netuctovou práci. Rozhodně si zaslouží ji obhájit.

V Praze dne 21. ledna 2016

doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D., DSc.